

میثاق تاریخی اربعین

تاریخچه زیارت اربعین و روایات معصومین درباره آن را بررسی کرده‌ایم

نگاهی به زیارت اربعین سید و سالار شهیدان

هر ساله با فرارسیدن ایام اربعین سیدالشهدا جوش و خروش توصیف‌ناپذیری در میان دوستداران حسینی موج می‌زند. در کشور عراق از اقصای نقاط مختلف جهان زائران حسینی پای پیاده راهی حرم عشق می‌شوند و عاشقانی دیگر کمر ارادت به خدمتگزاری آنان می‌بندند. هرچه در طول سال اندوخته‌اند در طبق عشق خلاصانه خود می‌گذارند و در کمال تواضع و خاکساری تقدیم ارادت‌مندان حسینی می‌کنند. پس از سرنگونی مدام و صدامیان، این سنت حسنه که دچار محاق تهدید و ارباب بعثیان شده بود، دوباره جوشیدن گرفت و به‌همگان نشان داد حرارت این عشق مکتونه الهی در سینه مؤمنان باالله نه سرده‌شدنی است و نه خاموشی‌پذیر. در چند سال اخیر غریو لیبیک‌گویان حسینی به کشورهای مجاور به‌ویژه ایران عزیزمان رسید و جمعیت‌های انبوهی از دیار سلمان فارسی خود را در صفوف زائران سید و سالار شهیدان جای دادند و مهمان میزبانان آستان حسینی شدند. حضور پرچم‌ها، چهره‌ها، رنگ‌ها و آداب و رسوم گوناگون از کشورهای مختلف پنج‌قاره جهان در مسیر راه‌پیمایی اربعین جلوه‌های زیبا، شگفت و وصف‌ناپذیری از عشق الهی حسین (سلام.. علیه) به رخ می‌کشاند که گویا تمام امواج شوم رسانه‌های سردمداران جاهلیت نوین را درمی‌نوردد و همراه آوای «حُبِّ الحسین یجمعنا» آبی بر آتش نمرودی‌شان می‌ریزد تا گلستان کربلا لاله‌های خونین خود را در برابر چشم حق جویان عالم قرار دهد و معنای وحدت کلمه و اتلاف شکاف‌ها و تفرقه‌ها مصادق‌ای حقیقی یابد. «سید جواد شُبر» در توصیف حال و هوای جان‌فزا اربعین حسینی حدود ۵۰ سال پیش می‌نویسد که در این روز شمال و جنوب عراق همدیگر را در آغوش می‌گیرند و نغمه سرودها به زبان‌های عربی، ترکی، فارسی وارد و از مواکب به‌گوش می‌رسد. وی جمعیت حاضر در این اجتماع را متجاوز از یک میلیون نفر تخمین می‌زند. اکنون پس از گذشت حدود ۵۰ سال سخن از سیل جمعیتی افزون از ۲۰ میلیون زائر حسینی در اربعین سید و سالار شهیدان است.

زیارت امامان معصوم از کربلا

علامه امینی در کتاب شریف «سیرتنا و سُنَّتِنَا سیرةُ نبینا و سُنَّتُهُ» روایات بسیاری دال بر اقامه عزای سیدالشهدا توسط رسول اکرم (ص) آورده و از این طریق گریه بر امام حسین (علیه‌السلام) و زیارت تریب ایشان را یکی از سنت‌های رسول خدا (ص) برمی‌شمرد. آمدن ۱۲ فرشته سرخ‌گونه و خبر دادن از شهادت حسین (ع) در اولین سال میلاد حضرتش، خطبه جاسنوز رسول مکرم اسلام در دومین سال میلاد اابعدا... و ضجه و ناله صحابه در سوگ ایشان، آوردن مقداری از تربت کربلا برای پیامبر توسط جبرئیل و گریه ایشان در خانه ام سلمه، سیردن تربت کربلا به ام سلمه و خبر دادن به او از شهادت حسین وقتی که خاک مبدل به خون شود و نمونه‌های دیگر نشان دهنده اهمیت گریه بر اابعدا... و زیارت تربت شریف‌ان امام امام است. امیرمؤمنان (ع) وقتی همراه یارانش از کربلا گذر کردند، گریستند و یاران گرامی‌اش نیز در سوگ اابعدا... اشک ریختند. در احوالات زین العابدین (علیه‌السلام) نیز آمده که پس از شهادت اابعدا... تا چندین سال بیابان نشین بودند و ناشناس به زیارت اابعدا... و امیرالمؤمنین (علیهما‌السلام) می‌رفتند. امیرمؤمنان (ع) وقتی همراه یارانش از کربلا گذر کردند، گریستند و یاران گرامش نیز در سوگ اابعدا... اشک ریختند. در احوالات زین العابدین (ع) نیز آمده که پس از شهادت اابعدا... تا چندین سال بیابان نشین بودند و ناشناس به زیارت اابعدا... و امیرالمؤمنین (علیهما‌السلام) می‌فتند. چه‌سدا در همین سفرهای ناشناس و بیابانگردی‌ها امام باقر (ع) نیز پدر را همراهی می‌کردند و به زیارت اابعدا... نائل می‌آمدند. امام صادق (ع) نیز در سفرهای متعددی که از مدینه به عراق داشتند قبر امیرالمؤمنین و اابعدا... الحسین (علیهما‌السلام) را زیارت می‌کردند. از امام صادق (ع) به بعد خبری دال بر زیارت امامان از کربلای معلی به دست نیامد، چه‌بسا آنمه‌هدی به‌طور ناشناس، خود را به زیارت اابعدا... می‌رساندند، ولی از آنجا که تحت شدیدترین تدابیر حکومتی بودند، زیارت کربلا به‌طور علنی برایشان میسر و مقدور نبود.

اربعین از خصایص سیدالشهدا

فرهنگ اسلامی با عدد چهل بسیار مأنوس است و همین انس، بزرگان را واداشته تا به سنت «اربعین نگاری» روی آورند. سخن از این ویژگی‌ها مجال دیگری می‌طلبد. کمتر کسی است که از میقات چهل شبانه موسی با خدا، بلوغ چهل ساله جسمی و عقلی انسان، بعثت رسول خاتم (ص) در چهل سالگی و از این دست اربعینیات نشنیده باشد. در باب سیدالشهدا و سوگواری بر ایشان و زیارت امام نیز ویژگی‌های خاصی در چهل بروز یافته که توجه به آنها فهم علت اربعین گرفتن برای سید و سالار شهیدان را تسهیل می‌کند. در گام اول باید دانست که اصل سوگواری بر سیدالشهدا از فضائل و اختصاصاتی برخوردار است که شامل ذوات مقدسه دیگر معصومین حتی اصحاب کساء نمی‌شود. در روایتی امام صادق (ع) به این نکته اشاره فرموده‌اند که حضرت اابعدا... الحسین آخرین نفر از اصحاب کساء بودند که رخت پرستن ایشان از این دین‌ها مانند رفتن تمام آن ذوات مقدسه از دنیاست، همچنان که وجود شریف امام حسین (ع) و بقای حضرتش مانند بقای همه اصحاب کساست. اابعدا... چون از میان خمسه طوبه آخرین فردی بودند که محضر شریف رسول خدا (ص) را درک کرده و بلاواسطه از محضر کسب علم کردند، حضورشان در جامعه یادآور حضور رسول خدا (ص) بود و فقدان و مصیبت‌شان مصیبت رسول خدا، علی مرتضی، صدیق‌کبری، و امام مجتبی (ع) نیز بود. چه‌بسا یکی از علت‌هایی که برای هیچ‌یک از آنمه معصومین غیر از اابعدا... اربعین گرفته نمی‌شد همین نکته معرفتی در بیان شریف امام صادق (ع) باشد.

در گام دوم باید عنایت داشت یکی دیگر از خصائص اابعدا... گریه چهل روزه آسمان بر ایشان است. این گریه هم به‌مورت باریدن قطراتی سرخ‌گون یا گردو خاکی قرمز، خود را نشان می‌داد و هم به‌صورت طلوع و غروب خورشید در سرخی‌افق. باین حساب اربعین سیدالشهدا آخرین روزی است که این حالت عجیب در سوگ اابعدا... در عالم مشاهده می‌شد و احتمالا اوضاع دنیا بعد اربعین به حال قبل برگشته باشد. وقتی برخی نقل کرده‌اند که زمین به حال مؤمنی که درگذشته تا ۴۰ روز می‌گرید، چرا آسمان و زمین بر احوال سیدالشهدا افزند رسول خدا (ص) نگریسته باشد؟ همچنین نقل شده که سر سیدالشهدا ۴۰ منزل در مسیر کوفه به شام طی طریق کرده است و ۴۰ نفر سر شریف آن مظلوم را در این مسیر حمل کرده‌اند، این می‌تواند نشانه‌ای از پیوند زیارت اابعدا... و عدد ۴۰ باشد. در گام سوم نباید از این نکته غفلت ورزید که گرچه در اصطلاح عام، اربعین و چهلم زمانی است که ۴۰ روز از فوت شخصی گذشته باشد و این باتوجه به تمام یا نقصان ماه‌های قمری ممکن است تاریخ آن دستخوش تغییر شود ولی اربعین سیدالشهدا روز بیستم صفر ثبیت و ضبط شده است. باتوجه به شهادت اابعدا... در روز دهم محرم در صورتی بیستم صفر چهلم اابعدا... خواهد بود که ماه محرم ۲۹ روزه باشد یا خود عاشورا در حساب چهلم واقع نشود. ولی هیچ‌کدام از این ملاحظات در باب اربعین سیدالشهدا لحاظ نمی‌شود و متفقا همگان بیستم صفر را اربعین خوانده‌اند. این احتمالاً اهمیت این روز شریف باشد که بیستم صفر به‌ا هر کیفیتنی که ماه قبل داشته به‌عنوان اربعین حسینی مورد تکریم و سوگواری قرار بگیرد.

زیارت، میثاقی الهی

اصل اصول دین اسلام توحید و کلمه توحید ذکر شریف «لا اله الا...» است که از دو باور مهم شکل گرفته: نفي و طرد تمام معبودها، معشوق‌ها و محبوب‌های عالم و بی‌زاری از آنها و اثبات تنها معبود و معشوق عرصه هستی و دل بستن به او. از این رهگذر راست که اولیای الهی و ائمه هدی، دین و ایمان را چیزی جز همین دو مفهوم لازم و ملزوم هم، یاد نکردند و مکرزاً فرموده‌اند، آیا ایمان جز عشق ورزی و بی‌زاری جویی است؟ دین همان عشق ورزیدن و عشق همان دین است. ایمان همان حُبّ و بغض است. آیا دین جز محبت است؟ بنابراین یکی از مظاهر دینداری و دین‌مداری رفتار و اعمال عاشقانه‌ای است که متدینین از سر عشق و محبت الهی انجام می‌دهند و زیارت قبور و مضامع شریفه بی‌شک یکی از نشانه‌های ابراز محبت و عشق ورزی به اولیای خدا و خداست.

در زمان حیات شریف خود امامان معصوم دوستداران آنها با تحمل مشقات بسیار، مسافت‌های طولانی را طی می‌کردند تا به زیارت آن پاکان برسند و عشق خود را ابراز دارند. متلاوتی امام باقر (ع) باهای چاک خورده شخصی خراسانی به نام «زباده» را دیدند و از باب دلجویی از علت آن پرسیدند، آن شخص گفت: قریابت شوم! همه راه را با شتری پیر و لنگ آمدم و هیچ چیز مرا بر این کار و نداشت جز

دنگی بر کرانه بی‌کران زیارت اربعین

یکی از درخشان‌ترین فرازهای زیارت اربعین سیدالشهدا که به تعلیم امام صادق (علیه‌السلام) در این روز خوانده می‌شود، سیما ی اجتماعی آن دوران را بیان می‌کند و از علت جانفشانی اابعدا... سخن می‌گوید. «وَبَدَّلَ مُهْجَتَهُ فَبِكَ لَيْسَتْ تُنْفَعُ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَخَيْرَةُ الصَّلَاةِ وَفَذِّ تَوَازُرٍ عَلَيْهِمْ غَرَبَةُ الدُّنْيَا وَبِإِغْيَابِ خَلْفِهِ بِالْأَذْنِ وَشَرِّ آخِرَتِهِ بِالْقَمْنِ الْأَوْكُسِ وَتَغَطُّرِشِ بَرْدِئِي فِي هَوَاهُ وَأَسْخَطَكَ وَأَسْخَطَ نَبِيَّكَ وَأَفْلَحَ مِنْ عِبَادِكَ أَهْلُ السَّقَاتِ وَالْثِقَاتِ – وَخَمَلَةَ الْأَوْتَارِ الْمُتَشَوِّجِينَ لِلثَّارِ»

در این فراز امام صادق (علیه‌السلام) بیان می‌دارد که سیدالشهدا (ع) خون قلبش را در

مجتبی صادق پژوهشگر تاریخ اسلام

زیارت اابعدا... الحسین (علیه‌السلام) در روز اربعین یکی از علامت‌های مؤمنان برشمرده می‌شود و اهل بیت (علیهم‌السلام) در این زمینه توصیه‌های ویژه‌ای بیان کردند. حضرت آیت‌... خامنه‌ای در دیدار موبک‌داران عراقی در تاریخ ۲۷ شهریور ۱۳۹۸ فرمودند: «اربعین جهانی شد و جهانی‌تر هم خواهد شد؛ این خون حسین بن‌علی است که بعد از ۱۴۰۰ سال دارد می‌جوشد و روزبه‌روز تازه‌تر می‌شود، روزبه‌روز زنده‌تر می‌شود؛ این همان پیام عاشورا است که از حلقوم اابعدا... و حلقوم زینب کبری (سلام... علیهما) در نهایت غربت و تنهایی صادر شد و امروز فضای عالم را فرا گرفته است و فرا می‌گیرد.»

عشق و شوقی که به‌شما داشتم، باوقتی امیرالمؤمنین از مالک اشتر می‌پرسند چه باعث شد این موقع نزد من بیایی؟ پاسخ می‌دهد: عشق و شوقی که به شما داشتم. بر همین مناسبت که زیارت قبور امامان معصوم نشانه‌هایی‌بندی به عهد و میثاق الهی است و ثمره آن در دیار جوادانگی نیل به شفاعت آن بزرگان است. رسول خدا (ص) افرادی را که به زیارت قبور ائمه معصومین مشرف می‌شوند و این سرزمین‌های برجسته و ممتاز را که باغ و استراحتگاهی بهشتی است، آباد و محافظت می‌کنند، معصومین به شفاعت جناب خویش معرفی کرده‌اند و خطاب به امیرمؤمنان فرموده‌اند: «خدا قلوب برگزیدگان خلق و بندگان خالص و زنده‌اش را سوی شما مهربان می‌کند و آنان در راه شما محتمل خواری و آذیت می‌شوند ولی قبری‌های شما را آباد می‌کنند و برای نزدیکی به خدا و ابراز عشق و علاقه به رسولش بسیار شما را زیارت می‌کنند. یا علی! اینان... وارد حوض من خواهند شد و فردا در بهشت زائران من خواهند بود.» رسول خداکسانی که قبری‌های امامان پاک را آباد کنند و از آنها مراقبت و محافظت می‌کنند به کسانی تشبیه کرده که سلیمان پیامبر را برای ساخت بیت المقدس کمک و یاری دادند.

از میان همه این امامان پاک زیارت حسین بن‌علی (ع) از ویژگی‌های منحصر به فردی برخوردار است. همان‌طور که ابراز عشق سیدالشهدا به ساخت ربوبی درگزار هستی

راه خدا بذل کرد تا بنده‌گان خدا را از دو بیماری نجات دهد: جهالت و ضلالت. دنیا‌زدگان دوران حسین بن‌علی (علیهما‌السلام) اگرچه میل و خواست خود را که ثمن بختس و بی‌زی‌اشود، گرفتند و خط و بهره جوادانگی را رها کردند ولی در این بلوای دنیا طلبانه، پیروی از سه‌گروه کردند. این سه گروه همان اهل ضلالت و گمراهی‌ای هستند که مسلمانان را دچار حیرت و سرگشتگی کردند. گروه نخست اهل شقاق و تفرقه‌اند، کسانی که با ایجاد بدعت‌های ناروا و ترسیم خیالی راهی برای رسیدن به خدا دست به تحریف دین می‌زنند و حق را در میان هزار راه بدعت و تفرقه‌ها و معرکه‌های آراء و نظرات ناصواب و گوناگون می‌پوشانند. اینان به تعبیر امیرمؤمنان (علیه‌السلام) منفورترین افراد نزد خداوند که دل به بدعت‌های خود بسته و دیگران را مفتون آن می‌سازند و سبب گمراهی جماعتی می‌شوند. دومین گروه اهل ضلالت، اهل نفاق‌اند.

و در برگشت هم به هرگام دو حج و عمره برای زائر ثبت می‌شود. فوائد و اثراتی که در اخبار اهل بیت (ع) برای زائر پیاده اابعدا... ذکر شده بسیار است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- ۱ به هرگام حسنه‌ای برای زائر نوشته می‌شود.
- ۲ در هرگام گناهی از گناهانش محو و پاک می‌شود.
- ۳ وقتی به حائر حسینی رسید، خدا او را در زمره نجات‌یافتگان ماندگار و پیروزمندان به آرزو رسیده می‌نویسد.
- ۴ پس از زیارت از جمله رستگاران قرار خواهد گرفت.
- ۵ رسول خدا (ص) براو سلام و پیام می‌فرستد.
- ۶ از قول رسول خدا (ص) به او وعده داد می‌شود که کارت را از نو شروع کن که همه گناهان گذشته‌ات آمرزیده شد.
- ۷ در نخستین گام گناهانش آمرزیده می‌شود.
- ۸ به‌ازای هر قدم که برمی‌دارد پاک و پاک‌تر می‌شود.

۲- **زیارت اهل بیت در بازگشت از شام:** در «مُشیرالاحزان» تألیف ابن نماء حلی می‌خوانیم: خاندان اابعدا... وقتی از کربلای گدشتند جابر و جماعتی از بنی‌هاشم را دیدند که برای زیارت به کربلا آمده بودند و این دورویداد در یک وقت واحد صورت گرفت. علامه مجلسی بازگشت حرم حسینی به کربلا در روز اربعین را قول مشهور می‌خواند. دورانگاری‌هایی که برخی بزرگان مثل علامه مجلسی و سیدبن طاووس و محدث نوری درباره عدم امکان حضور اهل بیت سیدالشهدا در کربلا در روز اربعین ذکر کرده‌اند با تحقیقات مبسوط و موشکافانه علامه شهید سیدمحمدعلی قاضی طباطبائی، مهر ابطال بر جریده خود دارد. ایشان با آوردن شواهد مختلف، اشکال رفت و آمد خبرها در آن دوران را به استفاده عرب از کبوتران نامه‌بر حتی در جاهلیت و چابا‌های تندرو به نام «ترید» که مسافت‌های طولانی را بسیار سریع طی می‌کردند، حل و فصل می‌کند. ایشان نمونه‌هایی می‌آورد که مسافت‌هایی طولانی‌تر از این در زمان‌هایی کوتاه‌تر توسط برید طی شده است. البته این دورانگاری‌ها و استبعاد‌ها در این عصر جا‌بگایی ندارد، چون با ساده‌ترین نرم‌افزارهای نقشه و راه‌یابی می‌توان زمان طی مسافت‌های گوناگون را به‌دست‌آورد. چنانچه فاصله کربلا تا دمشق به‌صورت پیاده حدود هشت روز تخمین زده می‌شود و با این احتساب هیچ دورانگاری‌ای برای عدم وصول اهل بیت در اول ماه صفر به دمشق و رسیدن آنها به کربلا در اربعین جایز نیست.

۳- **الحاق سر شریف سیدالشهدا به پیکر پاک آن حضرت:** جناب ابن شهرآشوب در کتاب شریف «مناقب ابی‌طالب» می‌فرماید سیدمرتضی در پاسخ برخی مسائلی که از او پرسیدند یادآور شده که سر حسین (ع) را که از شام می‌آوردند، در کربلا به بدنش با‌گزدارندند. شیخ طوسی گفته زیارت اربعین به خاطر همین است. برخی نقل کرده‌اند سر حسین بن‌علی (ع) نخستین سری بود که بر بالای چوب

مجتبی صادق پژوهشگر تاریخ اسلام

تاریخچه

۱۵

HISTORY

دوشنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۳ ۶۸۸۸ شماره ۶۸۸۸

بی‌ظنیر و خاص بود، زیارت این ولی خدا نیز ویژگی‌های بی‌ظنیر و خصائص برجسته‌ای دارد. قیام و شهادت سیدالشهدا از آن جهت که نجات دهنده جهان اسلام از دو اوقت و بیماری دهشتناک چهل و گمراهی بود، لذا عشق ورزی به آستان رفیع ابرمردی که منجی اسلام و مسلمین از تحریف و دگرگونی دین الهی بود، نه بر شیعیان که بر تمام مسلمانان جهان در طول اعصار و ازمنه، فرض و واجب است. لذا حسین بن علی (ع) نواده و فرزند رسول خدا (ص) حق بزرگی بر گردن تمام مسلمین جهان دارد، چه آن‌که جریان حیات در کالبد اسلام مرهون خون پاک سیدالشهداست که در رگ‌های آن دوانده شده است. حضور انواع اقوام، ملل، ادیان و فرق مختلف اسلامی در زیارت سیدالشهدا مخصوصا زیارت اربعین نشان‌دهنده این حق شناسی حق جویان جهان از زنده نگه‌داشتن پاک‌ترین معنای عشق ورزی یعنی اسلام عزیز است. فوائد و اثرات مثبت زیارت اابعدا... الحسین (ع) آن‌قدر فراوان است که شیخ جلیل القدر «ابن قولویه» در کتاب شریف «کامل الزیارات» فصول متعددی را مختص به زیارت سیدالشهدا قرار داده است. یکی از غرر احادیث در این باب که دلالت بر کثرت ثواب و اجلال و بزرگداشت این زیارت دارد، روایت شریفی از امام رضا (ع) است که فرمودند: هرکس قبر اابعدا... را در شط فرات زیارت کند مانند کسی است که خدا را مافوق عرضش زیارت کرده است.

منافی‌قینی که به تعبیر امیر بیان (علیه‌السلام) هم خود گمراهند و هم دیگران را گمراه می‌کنند، هم خود اهل لغزشند و هم دیگران را می‌لغزانند. سومین گروه اهل ضلالت، حاکمان و پیشوایان ستمگری هستند که گناه گمراهی دیگران را به دوش می‌کشند و امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) آنان را بدترین مردم نزد خدا می‌خواند: «بدترین مردم نزد خدا پیشوای ستمگری است که گمراه است و به واسطه او جمعی گمراه می‌شوند. سنت‌هایی که به آن عمل می‌شده می‌میراند و بدعت‌های واگذاشته و متروک را زنده می‌نماید.» این بیان شریف گویاترین تصویر از روزگاری است که کارگردانان جامعه اسلامی، منافقان و حاکمان جائز و بدعت‌گرانی شده‌اند که چهل را در شاعرش‌رگ‌های پیکره جامعه تزریق کرده‌اند ولی خدا تنها با بذل خون خود می‌تواند خفتگان دنیازده و مفتونان فتنه اهل ضلالت را تنبیه دهد و بیماری چهل‌شان را چاره‌ای سازد.

۹ خداوند او را خطاب قرار می‌دهد و با او مناجات می‌کند.
۱۰ دعا، درخواست و حاجت او از جانب خدا برآورده می‌شود.
۱۱ به‌ازای هر گامی که برمی‌دارد و می‌گذارد ثواب آزادی یک برده از فرزندان اسماعیل نبی برایش نوشته می‌شود.
۱۲ به‌ازای هر گام هزار درجه بر او افزوده می‌شود و بالا می‌رود.
۱۳ وقتی به کربلا رسید، خدا دو فرشته را مأمول زائر پیاده می‌کند تا اگر سخن خیری گفت برایش بنویسند و حرف‌های دیگری که می‌زند نوشته نمی‌شود.
۱۴ موقع بازگشت از زیارت، فرشتگان با او وداع می‌کنند.
۱۵ او در میان حزب خدا، حزب رسول خدا و حزب اهل بیت رسول خدا قرار می‌گیرد.
۱۶ نه آتش دوزخ را به چشم می‌بیند و نه آتش طمعی به سوزاندن او خواهد داشت.

روز رستاخیز همه محضر آرزو دارند که از زائران حسین (ع) باشند و زائران اابعدا... بر سر سفره‌های نور نشسته و از کرامات خدا متعتم‌اند.

رفت و جسارت‌های دیگری بر این سر شد که قلم را از سوز و حزن آب می‌کند. بازپس‌گیری سر مقدس و الحاق آن به پیکر اابعدا... یکی از علانم فتح و ظفر آل... در سفر اسارت است. از این روز برخی روز اربعین را «مرد ال‌راس» یعنی روز برگشت سر شریف خوانده‌اند. ابوریحان بیرونی، مورخ و ریاضیدان نازک‌بین و دقیق قرن پنجم می‌نویسد: در روز بیستم سر حسین (ع) را به بدنش ملحق و در همان جادفن کردند و زیارت اربعین راجع به این روز است و بدین سبب این زیارت را اربعین گویند که چهل نفر از اهل بیت او پس از مراجعت از شام قبرش را زیارت کردند. باتوجه با آنچه گذشت می‌توان چند وجه برای زیارت اربعین ذکر کرد: ۱، ورود نخستین زائران اابعدا... به کربلا در این روز به رهبری جابرین عبدا... انصاری، صحابی نیک رسول خدا (ص) ۲، بازگشت اهل بیت اابعدا... از سفر اسارت به کربلا که تعداد‌شان ۴۰ تن بود. ۳، الحاق رأس شریف اابعدا... به پیکر پاکش. ۴، پایان یافتن گریه آسمان و زمین بر حسین بن‌علی (ع) پس از عاشورا. از مقارنت این رویداد‌ها و علل دیگری که شاید بتوان به‌دست‌آورد می‌توان به بزرگی این روز در حزن و اندوه آل... پی برد. اربعین روزی است که اهل بیت سیدالشهدا به کربلا بازگشتند و تمام خاطرات عاشورا برایشان دوباره زنده شد. اربعین روزی است که حضرت زینب‌کبری و خاندان اابعدا... با خاطری آسوده‌تر و بدون هیچ مانع و رادعی بر عزیز خدا، آزادانه گریستند و نوحه سردادند. اربعین روزی است که حضرت زین العابدین (ع) با اندوهی جانکاه سر شریف پدر بزرگوارش را به بدن چاک چاکش ملحق کرد و به گریه ۴۰ روزه آسمان خاتمه داد. آسمانی که ۴۰ روز آیین‌دار بغض فروخته زینب‌کبری و اهل بیت مظلوم سیدالشهدا بود و با سر با‌کردن این بغض از سرخی افتاد.